

ОСНОВНІ ЗАСАДИ РОЗРОБКИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРОВАНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ НА БАЗІ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

© В. Залога, К. Дядюра, І. Рибалка, 2017

Сумський державний університет, Суми, Україна

На сучасному етапі розвитку України вітчизняні виробники для підвищення конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринках, для досягнення відповідного рівня якості виготовлюваної продукції або надання послуг повинні забезпечити відповідність функціонування систем управління підприємства вимогам певних міжнародних стандартів, таких як ISO 9001, ISO 14001, OHSAS 18001, ISO 22000 та інших. На підприємстві може функціонувати одразу декілька систем управління, які при якісному впровадженні входять до складу інтегрованої системи управління (ICM).

Розробка і впровадження ICM є предметом особливої уваги багатьох українських і зарубіжних науковців. Незважаючи на зростання кількості публікацій з означеної проблеми, варто підкреслити, що є низка проблемних питань стосовно впровадження сучасних інтегрованих систем менеджменту на підприємствах, які потребують надання практичних рекомендацій і роз'яснень щодо створення ICM. Тому детальніше розглянемо основні засади розробки та впровадження ICM. Базовою доцільно впроваджувати систему менеджменту якості за вимогами ISO 9001. Основною засадою впровадження системи менеджменту якості є процесний підхід. За вимогою нової версії ISO 9001:2015 повинні бути визначені процеси необхідні підприємству для функціонування системи менеджменту, а також входи та виходи цих процесів, відповідальні за функціонування та результативність процесів [1]. З цією метою доцільно формалізувати процеси. При формалізації процесів з'являється можливість сформулювати критерії оцінки їх ефективності та результативності. У момент формалізації процесів визначається тільки один керівник (власник) процесу, який відповідає не тільки за виконання робіт, але і за кінцевий результат. Формалізований процес можливо постійно поліпшувати за рахунок розроблених попереджувальних і коригувальних заходів щодо поліпшення самого процесу і продукції (послуг), що надаються цим процесом. В даний час в світі існує багато мов або методологій опису процесів. Насправді, сучасні методології опису процесів практично ідентичні і являють собою незначні видозміни двох класичних схем - DFD (Data Flow Diagrams, діаграми потоків даних) і WFD (Work Flow Diagrams, діаграми технологічних процесів). Основними мовами опису процесів є IDEF0; DFD IDEF3; Oracle; BAAN; ARIS. Результатами опису процесів можуть бути: наявність верифікованих описів процесів; вирішення виявлених при практичній реалізації процесів проблем; налагоджена взаємодія структурних підрозділів підприємства; мінімізація варіації в результатах виконання процесів (процес може виконуватися стабільно без збоїв).

Також одним з головних результатів опису процесів є уникнення дублюючих процесів, таких процесів як „Внутрішній аудит”, „Управління документованою інформацією” та інші, при впровадженні нових систем менеджменту, наприклад, Системи управління навколишнім середовищем за вимогами ISO 14001. Нова структура стандарту ISO 9001:2015 [1] гармонізована з іншими стандартами, такими як ISO 14001:2015 [2] та ISO 45001 (чинний OHSAS 18001), що полегшить інтеграцію різних систем менеджменту. Оскільки всі системи, побудовані за міжнародними стандартами, мають загальні компоненти: процесний і системний підходи; структура планування (політика, цілі, плани); структура документації; підходи до управління персоналом; єдині підходи до внутрішніх аудитів; використання циклу управління PDCA (Plan-Do-Check-Action); застосування методології ризик-менеджменту. Під час створення ICM вагому роль відіграють оцінювання та управління ризиками організації, пов'язані з аспектами її діяльності.

Таким чином розроблена і впроваджена ICM дає можливість максимально оптимізувати, контролювати й адекватно оцінювати всі процеси підприємства. Це позитивно впливає не лише на контрольовані процеси, а й на діяльність підприємства загалом.

1. ISO 9001:2015 (en) *Quality management systems – Requirements [Electronic resource]*. – Mode of access: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:9001:ed-5:v1:en>. 2. ISO 14001:2015 (en) *Environmental management systems — Requirements with guidance for use [Electronic resource]*. – Mode of access: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:14001:ed-3:v1:en>